

امارت اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
ریاست پوهنتون هریوا
معاونیت تحقیقات علمی
آمریت تحقیقات علمی

طرز العمل بررسی پلجریزم (سرقه علمی) آثار علمی پوهنتون هریوا

بهار ۱۴۰۵

مقدمه

با در نظر داشت اهمیت رعایت اخلاق پژوهش و حفظ اصالت آثار علمی، جلوگیری از سرقت علمی (پلاجیاریزم) یکی از اصول اساسی در فعالیت‌های اکادمیک به‌شمار می‌رود. پوهنتون هریوا به‌منظور صیانت از اعتبار علمی و ارتقای کیفیت تحقیق، این طرزالعمل را جهت بررسی، تشخیص و برخورد با موارد سرقت علمی در آثار علمی تدوین نموده است.

ماده ۱. هدف

هدف این طرزالعمل، جلوگیری از پلجریزم (سرقت علمی)، ارتقای کیفیت آثار علمی و تأمین معیارهای اخلاق پژوهشی در مقالات علمی استادان می‌باشد.

ماده ۲. ساحه تطبیق

این طرزالعمل شامل موارد زیر می‌گردد:

- مقالات علمی استادان (مقالات ارسالی به مجله پوهنتون)

ماده ۳. تعریف و انواع پلجریزم

تعریف: پلجریزم (Plagiarism) یا سرقت علمی عبارت است از استفاده از ایده‌ها، کلمات، ساختار فکری، تصاویر یا آثار دیگران بدون ذکر منبع و ارائه آن به نام خود.

انواع: این عمل شامل موارد زیر می‌باشد:

- کپی برداری مستقیم از آثار دیگران (Direct)
 - بازنویسی (Paraphrasing) بدون ذکر منبع
 - استفاده از ساختار فکری یا تحلیل دیگران
 - سرقت ادبی موزاییکی (ترکیب جملات از منابع مختلف)
 - و حتی سرقت از خود (Self-plagiarism) است
- پلجریزم یک عمل غیر اخلاقی و در مواردی جرم علمی محسوب می‌گردد که می‌تواند منجر به رد اثر، ابطال مدرک، یا پیامدهای انضباطی گردد.

ماده ۴. پیامدهای پلجریزم

- تخریب اعتبار علمی و حرفه‌ای
- رد مقاله
- جلوگیری از نشر آثار علمی
- پیامدهای اداری و انضباطی

ماده ۵. روش‌های جلوگیری از پلجریزم

- استفاده از نقل قول مستقیم همراه با ارجاع
- بازنویسی علمی (Paraphrasing) با ذکر منبع

- استفاده دقیق از سیستم‌های ارجاع‌دهی (Citation Styles)
- استفاده از نرم‌افزارهای بررسی مشابهت

ماده ۶. تشخیص پلجریزم

بررسی آثار علمی از طریق نرم‌افزارهای معتبر و سیستم‌های مشابه انجام می‌گردد و راپور رسمی تهیه می‌شود.

ماده ۷. نرم‌افزارهای تشخیص مشابهت

برترین نرم‌افزارهای بررسی مشابهت علمی و پژوهشی:

- iThenticate (آی‌ثنتیکیت): بهترین و معتبرترین ابزار برای بررسی مقالات علمی، پایان‌نامه‌ها و اسناد پژوهشی با دیتابیس عظیم (بیش از ۲۰۰ میلیون سند علمی).
- Turnitin (ترنیتین): ابزار اصلی دانشگاه‌ها و ژورنال‌ها برای مقایسه محتوا با میلیاردها صفحه وب و مقاله.
- Grammarly: علاوه بر ویرایش گرامری، قابلیت تشخیص سرقت ادبی را نیز دارد.

سامانه‌های مشابهت‌یاب متون فارسی:

- سمیم نور (Samimnoor): سامانه تخصصی ایرانی برای کشف سرقت علمی و ادبی در متون فارسی با پایگاه داده قوی.
- همانندجو (ایرانداک): سامانه داخلی برای بررسی همانندی پایان‌نامه‌ها و مقالات در دانشگاه‌های ایران.

نرم‌افزارهای مشابهت‌یاب عمومی (محتوای وب):

- Copyscape (کپی‌اسکیپ): بهترین ابزار برای وب‌مستران و تولیدکنندگان محتوا جهت بررسی کپی‌بودن محتوای سایت.
- Duplichecker (دوبلی‌چکر): ابزاری رایگان و سریع برای بررسی درصد تشابه متن.

ماده ۸. مراحل اجرایی دریافت مقالات علمی استادان

مراحل اجرایی:

۱. تسلیمی مقاله به مجله پوهنتون یا معاونیت تحقیقات علمی
۲. بررسی ابتدایی از نظر ساختار، فورمت و معیارهای علمی
۳. بررسی پلجریزم و تهیه راپور رسمی از سیستم‌ها و نرم‌افزارهای در دسترس
۴. تصمیم‌گیری:
 - تا ۲۰ درصد قابل قبول و ارسال به داوری علمی
 - بیشتر از ۲۰ درصد رد مقاله
۵. ارجاع به داوری علمی (Peer Review) در صورت پذیرش
۶. بایگانی و آرشیف کامل اسناد

ماده ۹. اصول مشترک

- حفظ محرمانگی اطلاعات
- ثبت کامل و غیرقابل حذف اسناد
- نگهداری حداقل چندساله اسناد
- استفاده از سیستم‌های معتبر بررسی مشابهت

ماده ۱۰. مسئول پلجریزم:

الف- مسئولین مجله (سرمدبیر، هیئت تحریر و مدیر اجرایی مجله):

- نظارت بر مقالات استادان
- تطبیق معیارهای نشر علمی

ب- آمريت تحقیقات علمی و معاونیت تحقیقات علمی:

- نظارت کلی و پالیسی‌سازی
- ارزیابی کیفیت اجراآت

ماده ۱۱: انفاذ و تعديل

۱. این طرزالعمل پس از تصویب شورای علمی پوهنتون، بالای مسئولین و ادارات مربوط لازم الاجرا می باشد؛
۲. تعديل این طرزالعمل با پیشنهاد معاونیت تحقیقات علمی و تأیید شورای علمی پوهنتون امکان‌پذیر است.
۳. این طرزالعمل در جلسه کمیته مرکزی تحقیقات علمی تاریخ ۱۴۰۵/۱/۲۵ پروتکل (۱) مورد تصویب قرار گرفت.
۴. نسخه نهایی این طرزالعمل دارای ۱۱ ماده می‌باشد.
۵. این طرزالعمل در جلسه شورای علمی پوهنتون تاریخ ۱۴۰۵/۲/۵ پروتکل (۲) مورد تصویب قرار گرفت.

والسلام

دکتر محمدرفیق شیرزی

رئیس عمومی پوهنتون هریوا